

A Dakar tengeralattjárás elsüllyedése

Hozzáadta: Bittrich
2005. március 26. Szombat 20:24
Utolsó frissítés 2008. január 21. Hétfő 10:21

A korszakban vetette a National Geographic televízió, az Izraeli Haditengerészet Dakar nevű tengeralattjárásnak elpusztulásáról szóló dokumentumfilmét. Mivel örinti szakdolgozati témámat, s anyagom is van hozzá, úgy gondoltam én is írok egy rövid cikket az eseményről.

Az 1960-as években az Izraeli Haditengerészetben fontos, messzire vándorló katonák be. E vándorlók egyik elmozdítását az Izraeli Haditengerészetnél megvalósított akut technikai lemaradás volt, a szomszédos Egyiptom korszerű haditengerészetének technikai fejlődéséhez képest. Mésik ilyen tengeri katasztrófa a tragédiák, melyek látványosan rávilágítottak a technikai, és gondolkodásbeli problémákra. Az első ilyen esemény Eilat romboló pusztulása volt, melyet két szovjet gyártmányú, egyiptomi, Komar osztályú rakéta-gyorsnaszárd nagy 15 Termit (NATO-kódnevén SS-N-2 Styx) rakétája okozott 1967. október 21-én a kora esti órákban. Ez az eset vezetett az Izraeli Haditengerészet reformjához felgyorsulásához, mely később, az 1973. évi június-kielégő haborúban Izrael elsőprős haditengerészeti sikereit eredményezte. A mások selyos esemény szintén messzemenő katonai sarkallta az izraeli haditengerészeti vezetést, ám ez korántsem volt az elsőbbihez mérhető hatással a haditengerészetegészt, annál inkább annak tengeralattjáró fegyvernemére.

Az Izraeli Haditengerészet tengeralattjáró fegyverneme az 1950-es évek végén jött létre, miután a kormány úgy döntött, hogy két tengeralattjárót szerez be Nagy-Britanniától a haditengerészet részére. A beszerzés gyakorlati részét Joszile Drór vezette, az első vezetésével alakult meg az a kis lelkes csoport is 1957-ben, akiket mára a tengeralattjáró fegyvernem alaposinak tekinthetünk. Az első két, S osztályú tengeralattjáró, a Tannin (ex-Springer) és a Rájháb (ex-Sanguine) 1959-ben álltak hadrendbe. Izraelbe érkezésükkel első Nagy-Britanniában végzett feladatok munkálataikat. Mint már fentebb említettük, mindkét hajó részt vett a hatnapos haborúban, igaz eltérő feladatokban. Koros június-kielégő (mindkét hajó 1945-ben épült, diesel-elektromos meghajtással), igen elavultak voltak már ekkoriban, s az évekkel letelepedésükre is kerültek mindkettő. Leváltásukra már az 1960-as évek közepén tartózkodtak eladásra, 1964-ben rendelte meg Izrael, ismét csak Nagy-Britanniától, a S osztályba tartozó Leviátán (ex-Turpin), Dakar (ex-Totem) és Dolphin (ex-Truncheon) nevű hajóegységeket. A hajókat Portsmouth-ban látották fel, majd elsőként a Leviátán indult haza Haifába 1967 májusában, a korszak haború idején egy nappal utána érkezett meg.

A Dakar tengeralattjáró 1967. november 10-én állt hadrendbe az Izraeli Haditengerészet kötelékében. A Skóciában tartó hivatalos átadását követően a Dakar megkezdte tengeri próbatételeit az Izraeli Haditengerészet és az Izraeli Haditengerészet közösen felügyelt. 1967 végén a Dakar visszatért Portsmouth-ba megkezdte az Izraelbe tartó utazását az első utazásának első útjait. A hajó indulására a harmadik T osztályú tengeralattjáró Dolphin - hivatalos átadásának napján, 1968. január 9-én került sor, Jákóv Rájnan korvettkapitány parancsnoksága alatt, 69 fős felvezetésben. A hajó január 15-én elhagyta Gibraltárt. A haditengerészet haifai feldarabosításainak utasainak alapja a tengeralattjáró lemerésével, a legújabbalkalmazva kellett megtennie a hazautat, emellett 24 rakétát kellett jelentenie aktuális pozícióját, illetve 6 rakétát álltalános bejelentkezést kellett tennie. A hajónak február 2-án kellett volna megérkeznie a haifai kikötőbe, azonban Rájnan korvettkapitány úgy számolta, erre hamarabb, már január 29-én sor kerülhet, s erről az értesítés-tette Haifát. Később március 1-én egy nappal hamarabb tette meg a napját, de ezt a feldarabosítások miatt nem engedélyezte, mondván az érkezésük tiszteletére rendezendő ünnepség napját már január 29-re tartoztatni ki. 1968. január 24-én 6.10 órakor a Dakar jelentette pozícióját Kréta felé, azaz sz. 34° 16' és K. h. 26° 26' pozícióban volt. Ezután még hajórom álltalános bejelentkezés tartózkodott, az utolsó járóját utján két perccel, majd ezt követően nem érkezett több hírvélemény. Haifában elsőszőr kommunikációs problémák gyanakodtak, de miután a kapcsolat felvételre semmilyen kísérlet nem jött eredményre, március egy nemzetközi kutatócsapat mentő expedíció vette kezdetét, Izrael mellett Nagy-Britannia, az Egyesült Államok, Gőrgorszáig, Törökország és Libanon részvételével. Január 27-én Nicosiában fogták a tengeralattjáró egyik vészjeladó bázisjának SOS jeleit. Miután a kutatócsapat nem jött eredményre, február 4-én az utolsó izraeli kereső egység is

hazaindultak. A keresésben részt vett az utolsóként Nagy-Britanniában általánosan ismert Dolphin is, melynek a fedélzetén tartózkodtak a Dakar eredeti legénység tagjai, s csak annak kifutásakor szálltak át a másik hajóra, mivel még maradniuk kellett.

A kutatás során nem keresték el a hajó maradványait, ahogyan tőlük, vagy holttesteket is hiába kerestek. A tengeralattjáró eltűnése után egy évvel Gáza partjainál, Kínában Jánisz közelében egy egyiptomi halász megtalálta a tengeralattjáró egyik vízszelvényét. A tragédiát követően a harmadik évben az Izraeli Haditengerészet huszonnégy kutatóexpedíciót indított a maradványok felkutatására. 1997 júniusától augusztusig, még az amerikai nukleáris meghajtású NR-1 kutató tengeralattjáró is részt vett a keresésben. Végül a Dakart 1999. május 28-án találta meg egy amerikai-izraeli kutatócsoport. A tengeralattjáró tervezett útvonalához közel, Krétánál, Haifától mintegy 500 kilométerre nyugatra, kb. 2900 méter mélységben felelt a tengerfenéknek.

A tengeralattjáró első helyének oka rejtély mind a mai napig, bár természetesen vannak elképzelések. Egy elgondolás szerint a Dakar a felszínen, vagy periszkóp mélységben haladhatott, amikor valóságban nem észlelte a balesetet. E utalnak a torony antennái, amelyeket elgátló levelel találtak meg a roncsban, illetve a kormánylapát kábelvezetései. Más elgondolások szerint a Dakart az egyiptomi haditengerészet szállította el, miközben az valamiféle titkos akcióhoz hajtott volna a közeli egyiptomi partok felé. Ezt azonban valóságban nem teszi az a tény, hogy a gázai partok felé kifogott halakban, csak a Földközi-tenger kábelvezetései jellemző szerves anyagokat találtak. A legvalószínűbbnek az a feltételezés tűnik, amely szerint 1968. január 25-én, délután 3.00 órára közelített, ismeretlen okból, kisebb vízszintre keletkezett a tengeralattjáró orrszekciójában, amely megbontotta a hajó egyensúlyát, s az így teljes haladási sebességével alábukott, majd a kritikus mélységet elérve szétszeroppant a víznyomástól, végül a gyökérkezett meg a tengerfenékre, ahol több darabja levált.

A Dakar elvesztése ráébresztette az Izraeli Haditengerészet vezetését arra, hogy a jövőben, láthatóan tartva a haditengerészet más részének ekkoriban meginduló reformjával, a tengeralattjáró fegyvernemét is - feladatai maradéktalan ellátásához - a lehető legmodernebb felszereléssel kell ellátnia, s nem elavult, használaton tartott haditechnikával. Ennek jegyében került sor a jármű-kipórási hajtóművet, a német 206A típusú Nagy-Britanniában legyártott hajóinak rendszeresítésére.

Felhasználható irodalom:

- Szerzőnk: [A watery grave. In: Al-Ahram Weekly - 30 years later (Special supplement). No. 328. 5-11. June 1997. (Al-Ahram Weekly Online, <http://weekly.ahram.org.eg/archives/67-97/sup12.htm>)

- Israeli Submarines - Dolphin Association. Israeli Submariners Association [Official Website], 2000. (<http://www.dolphin.org.il>)

- Egyptian Armed Forces [Official Website] (a haditengerészet indexlapja: <http://www.mmc.gov.eg/branches/Navy/default.htm>)

- Kojukharov, Asen N.: The Employment of Antiship Missiles. In: The Naval War College Review, Autumn, 1997. (The Naval War College Review [Official Website], <http://www.nwc.navy.mil/press/Review/1997/autumn/s&d1-a97.htm>)

- Peacetime Submarine Accidents (<http://www.lostsubs.com/Dakar.htm>)

- Polmar, Norman: Deep Secrets Revealed. In: Naval History Magazine, February, 2000.
(<http://www.usni.org/NavalHistory/articles00/NHpolmar.htm>)

- [A kőpek forrása: INS Dakar (<http://www.dolphin.org.il/dakar>). In: Israeli Submarines - Dolphin Association. Israeli Submariners Association [Official Website], 2000. (<http://www.dolphin.org.il>)]